

رواق منظر چشم من آشیانه تست

کرم نما و فرودآ که خانه خانه تست

(حافظ شیرازی)

را که در خارج از کشور به سر می برند به زادگاه اصلی خود بازگرداند تا بتوانند برای انجام دادن خدمات مشاوره‌ای و آموزش‌های کوتاه مدت در زمینه انتقال دانش نوین و پیشرفته‌های علمی به وزارتخانه‌های ذینفع و کارشناسان ایرانی و دانشجویان دوره‌های تکمیلی در دانشگاهها و مؤسسات تحقیقاتی و آموزشی کشور مشرف واقع شوند.

تاکنن (TOKTEN) چیست؟

عنوان تاکنن^۱ به معنای انتقال دانش فنی به وسیله متخصصان مقیم خارج از کشور به کارشناسان داخلی و هدف اصلی آن عبارت است از جذب و به کارگیری متخصصانی که دارای تحصیلات عالی، مقیم و شاغل در کشورهای توسعه یافته هستند.

طرح تاکنن که در سطح جهانی وارد بیستمین سال خود شده است، از طریق دفتر برنامه عمران سازمان ملل متحد (UNDP) با انگیزه یاری رساندن به کشورهای جهان سوم تأسیس شده است. انتقال دانش فنی

از جمله شایع‌ترین پدیده‌های مهاجرتی این عصر، فرار مغزها از کشورهای کم توسعه یافته به جوامع صنعتی است. آمارحکایت از آن دارد که در حدود ۲۵۰ هزار نفر از مجموع متخصصانی که در کشورهای صنعتی اقامت گزیده‌اند ایرانیانی هستند که در بخش‌های مهمی چون حفاظت محیط زیست، استفاده از منابع انرژیهای غیر نفتی، رشته‌های مختلف پزشکی، فیزیک نظری، انرژی اتمی و اکتشافات نفت و گاز و دیگر رشته‌های اساسی مشغول به فعالیت شده‌اند و کماکان نیز به فعالیت خود ادامه می‌دهند. برنامه عمران سازمان ملل متحد (UNDP) بر آن بوده است تا صدها ایرانی متخصص

تاکنن: انتقال دانش فنی برای نیل به آرمان سازندگی

«برنامه عمران سازمان ملل متحد»

نقل از: گزارش تاکنن برنامه عمران

سازمان ملل متحد در جمهوری اسلامی ایران

پاسخگویی نیازهای معنوی و روحی آنان بوده و از این طریق خود را جزئی از جامعه متحول و پویای جمهوری اسلامی ایران می‌دانند. بودجه طرح، شامل پرداخت مقرری روزانه و هزینه رفت و برگشت آنان است. این رقم چیزی کمتر از یک سوم تا یک پنجم هزینه لازم برای استفاده از خدمات یک کارشناس خارجی مشابه است. به این ترتیب، استفاده از کارشناسان تاکتن مقرون به صرفه تر است چراکه، کارشناسان خارجی به علت دریافت حق الزحمه هنگفت فشار زیادی به بودجه مراکز دانشگاهی، پژوهشی و آموزشی وارد می‌سازند.

سرعت عمل

زمان لازم برای استفاده از یک کارشناس متخصص طرح تاکتن بسیار سریع تر از کارشناس مشابه خارجی است. به علت همان علایق ملی و ابعاد معنوی طرح، کارشناسان متخصص تاکتن به محض دریافت دعوتنامه از سوی دفتر عمران سازمان ملل متحد حداکثر ظرف سه ماه آمادگی خود را برای انجام دادن مأموریت مورد نیاز اعلام می‌کنند و این در حالی است که زمان به کارگیری برخی از کارشناسان خارجی در رشته‌های تخصصی حداقل ۱ تا ۲ سال به درازا می‌کشد. این تأخیر زمانی می‌تواند در اجرای پروژه‌های عمرانی خسارات جبران ناپذیری وارد سازد و افزون بر این، کارشناسان متخصص طرح تاکتن با سرعت عمل در اجرا، یاور و مشاور ارزان و سریع کشور خود به شمار می‌روند.

تعهد و انگیزه خدمت

طرح تاکتن مشوق متخصصان ایرانی مقیم خارج از کشور است با این هدف که بتوانند به صورت داوطلبانه و با حمایت دفتر عمران سازمان ملل متحد و وزارتخانه‌های ذینفع به همکاری علمی، آموزشی و پژوهشی با مراکز مختلف بپردازند. تاکنون درصد قابل توجهی از کارشناسان متخصص طرح تاکتن تصمیم به بازگشت دایم به وطن خود گرفته‌اند که این امر نشانگر موفقیت اجرایی طرح تاکتن در زمینه جذب نیروهای متخصص است.

تاکتن در جمهوری اسلامی ایران

طرح تاکتن از اواخر سال ۱۳۶۹ (دسامبر ۱۹۹۰) در کشور ما

توسط کارشناسان تاکتن در نیل به آرمانهای توسعه اقتصادی و اجتماعی مؤثر واقع افتاده و اطلاعات و دانش لازم را در اختیار ارگانهای ذینفع قرار داده است. شروع این طرح از آنجا بود که برنامه عمران سازمان ملل متحد متوجه شد که یک دانشمند ترك در انتقال دانش فنی خود به همکارانش در دانشگاه صنعتی کارادینیز^۲ ترکیه بسیار موفق بوده است. این تجربه نشان داد که خدمات علمی اتباع هر کشوری می‌تواند بسیار مؤثرتر و موفق‌تر از خدمات متخصصان و مشاوران خارجی برای آن کشور باشد زیرا کارشناسان کشورهای مضمول طرح تاکتن متخصصان تاکتن را از خود دانسته و با اطمینان و آسودگی خاطر بیشتری با آنها همکاری می‌کنند. تا اواخر سال ۱۳۷۴ (دسامبر ۱۹۹۵) طرح تاکتن در بیش از ۳۵ کشور جهان به اجرا گذاشته شده است.

فواید طرح تاکتن

سابقه فرهنگی مشترک

اگرچه امروزه به علت رشد و توسعه ارتباطات با پدیده «دهکده بزرگ جهانی» روبه‌رو هستیم اما هنوز هم سوابق فرهنگی مشترک و علایق ملی و مذهبی مهم ترین عامل همبستگی مابین افراد یک جامعه (ایران) از این دهکده بزرگ جهانی است. اکثریت ایرانیان مقیم خارج از کشور تمایل دارند به وطن بازگشته به کشور خود خدمت کنند. طرح تاکتن در ایجاد ارتباط سازنده و خلاق مابین ایرانیان متخصص خارج از کشور و کارشناسان داخلی نقش بسزایی ایفا کرده است.

کارایی

داشتن پیشینه مشترک و هم‌زبانی مابین کارشناسان طرح تاکتن و هم‌میهنان آنان در فرایند انتقال دانش و تکنولوژی تأثیری بسیار مثبت و سازنده دارد. علاوه بر آن، ایرانی بودن متخصصان باعث تبادل و تعاطی افکار و حسن تفاهم بیشتر می‌شود.

مقرون به صرفه بودن طرح

مشاوران متخصص طرح تاکتن از اخذ دستمزد و منافع مادی خود صرف نظر کرده و صرفاً به دلیل علایق مشترک ملی مشتاق هستند در امر توسعه هرچه بیشتر کشور سهیم باشند چراکه، علاقه به آب و خاک و سرزمین آباء و اجدادی و سربلندی و افتخار بیشتر برای هموطنان،

شرکت در سمینارها و سخنرانیها	ارائه دوره های کوتاه مدت	تشکیل کارگاه آموزشی	تحقیقات و پژوهش	ارائه نظرات کارشناسی	شرکت در اجلاس دانشگاهی و بازدیدهای علمی
٪۲۹	٪۱۵	٪۶	٪۱۲	٪۱۷	٪۲۱

شروع شد. این طرح که پس از امضاء توافقنامه ای مابین وزارت فرهنگ و آموزش عالی و دفتر عمران سازمان ملل متحد آغاز به کار کرد، تا به امروز در حال اجراست و به عنوان یکی از موفق ترین طرحهای مشترک دفتر عمران سازمان ملل متحد در جمهوری اسلامی ایران به شمار می آید. در اواخر سال ۱۳۷۴ (دسامبر ۱۹۹۵) وزارت کشاورزی نیز توافقنامه ای در زمینه شرکت در طرح تاکتن به امضاء رسانید و در حال حاضر وزارتخانه های دیگری چون وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، صنایع، نفت، پست و تلگراف و تلفن نیز علاقه خود را به شرکت در این طرح برای استفاده از کارشناسان متخصص تاکتن ابراز کرده اند.

اکثریت متخصصان ایرانی مهاجرت کرده در کشورهای آمریکای شمالی و اروپا اقامت گزیده اند. برای استفاده از این نیروی انسانی عظیم، دولت جمهوری اسلامی ایران با همکاری دفتر برنامه عمران سازمان ملل متحد تحت پوشش طرح تاکتن در نظر دارد با هدف استفاده هرچه بیشتر از کارشناسان ایرانی در گسترش و فعال تر ساختن این طرح سرمایه گذاریهای خود را افزایش دهد.

از زمان آغاز طرح تاکتن، ۹۰۰ نفر از متخصصان ایرانی مقیم خارج از کشور برای همکاری علمی در قالب این طرح اعلام آمادگی کرده اند و این درحالی است که تعداد داوطلبان هر سال روبه افزایش است.

نتایج طرح تاکتن

تاکنون بیش از ۲۵۰ نفر از کارشناسان متخصص ایرانی مقیم خارج از کشور در قالب طرح تاکتن به وطن عزیزت کرده و خدمات ارزنده کارشناسی خود را در زمینه های گوناگون تخصصی و علمی از جمله علوم پایه، مهندسی، کشاورزی، هنر و علوم پزشکی به قشر عظیمی از کارشناسان و متخصصان داخلی و دانشجویان ایرانی ارائه کرده اند. از نمونه های بارز این موفقیت، تشریک مساعی و تبادل نظر مابین کارشناسان طرح و همتایان ایرانی آنان بوده است که منجر به ایجاد مرکز کامپیوتری نمونه سازی دانشگاه صنعتی شریف شده است. همچنین، با استفاده از این طرح در پروژه های اجرایی مرکز تحقیقات فیزیک نظری و ریاضیات و سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران گامهای مؤثری برداشته شده است. تعداد زیادی از مؤسسات علمی و آموزشی و پژوهشگران داخلی توانسته اند از آخرین اطلاعات و دستاوردهای علمی موجود در سطح جهان از طریق این طرح بهره مند شده و به آخرین نتایج علمی در زمینه های مختلف از جمله علوم مخابراتی (فیبر نوری) و درمان ژنتیک دست یابند.

وزارت کشاورزی نیز با هدف دستیابی به آخرین پیشرفتهای و پدیده های علمی و فنی جهان در زمینه ترویج، تحقیقات، بانکداری و مدیریت کشاورزی و دیگر رشته های مربوط از طرح تاکتن استقبال کرده و تاکنون بیش از ۸۰ نفر از کارشناسان متخصص خارج از کشور برای شرکت در این طرح اعلام آمادگی کرده اند که قرار است در آینده ای

نزدیک تعدادی از آنان به ایران عزیمت کنند.

ارائه طرح «سرپناه» ارزان قیمت برای اسکان پناهندگان و حادثه دیدگان بلایای طبیعی از دیگر دستاوردهای برجسته طرح تاکتن در ایران است که با حمایت های لازم دولت جمهوری اسلامی ایران و همکاری دفتر عمران سازمان ملل متحد، استفاده از این طرح ارزشمند می تواند به الگوی جهانی تبدیل شود.

همچنین، دانشجویان ایرانی داخل کشور که در حال گذراندن دوره دکتری هستند از خدمات مشاوره ای و کارشناسی متخصصان طرح تاکتن بهره می برند. این دانشجویان از طریق شبکه جهانی اینترنت با کارشناسان طرح تاکتن ارتباط برقرار کرده و از خدمات و راهنمایی های لازم بهره مند می شوند.

استفاده کنندگان طرح تاکتن

در حال حاضر بیش از ۴۰ مؤسسه علمی، پژوهشی و آموزشی ایران از خدمات طرح تاکتن بهره مند شده اند. دانشگاه های: صنعتی شریف، تربیت مدرس، تهران، امیرکبیر و صنعتی اصفهان به ترتیب بالاترین تعداد کارشناسان طرح تاکتن را به خود اختصاص داده اند و توانسته اند به موفقیت های چشمگیری در زمینه انتقال تکنولوژی و تبادل دانش فنی نایل آیند.

از دیگر ارگانهای ذینفع باید از وزارت کشاورزی، پست و تلگراف و تلفن، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مراکز دولتی، بخش خصوصی، سازمانهای تحقیقاتی و سازمانهای غیر دولتی که به نوعی از این طرح استفاده کرده اند نام برد. طرح تاکتن دریچه ارتباطی کارشناسان کشور با آخرین پیشرفتهای و دستاوردهای علمی جهان است که اجرای آن تاکنون در زمینه های گوناگون منجر به سرمایه گذاریهای مشترک مابین کارشناسان متخصص تاکتن و همتایان ایرانی آنان شده است.

شرایط داوطلبان

دارا بودن مدرک دکتری (Ph. D) در زمینه های مختلف علمی از شرط های لازم برای داوطلبان و کارشناسان متخصص طرح تاکتن است. همچنین، داوطلبان ترجیحاً می بایست حداقل با یک مرکز تحقیقاتی، آموزشی و یا دانشگاهی در خارج از کشور همکاری داشته باشند. کارشناسانی که فعالیت تحقیقاتی در زمینه های ابر تکنولوژی^۳ و یا علوم پایه را داشته باشند از اولویت بالاتری برخوردارند. داشتن سوابق تحقیقاتی از دیگر اولویتها در انتخاب داوطلبان است.

پی نوشتها

- 1- Transfer of Knowledge Through Expatriate Nationals
- 2- Karadeniz
- 3- High Technology